



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 242/2011-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. mája 2011 predbežne prerokoval sťažnosti spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Mgr. J. H., vedené pod sp. zn. Rvp 1071/2011, Rvp 1088/2011, Rvp 1090/2011, Rvp 1094/2011, Rvp 1095/2011, Rvp 1097/2011, Rvp 1098/2011, Rvp 1099/2011 a Rvp 1102/2011, ktorými namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 1 CoE/27/2011-31 zo 7. februára 2011, č. k. 13 CoE/42/2011-38 zo 17. februára 2011, sp. zn. 41 CoE/124/2010 z 26. januára 2011, sp. zn. 41 CoE/99/2010 z 25. januára 2011, č. k. 43 CoE/123/2010-32 z 26. januára 2011, č. k. 1 CoE/109/2010-30 z 21. decembra 2010, č. k. 13 CoE/41/2011-46 zo 17. februára 2011, č. k. 15 CoE/407/2010-31 z 19. januára 2011 a č. k. 13 CoE/18/2011-53 z 3. februára 2011 a takto

rozhodol:

1. Sťažnosti spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 1071/2011, Rvp 1088/2011, Rvp 1090/2011, Rvp 1094/2011, Rvp 1095/2011, Rvp 1097/2011, Rvp 1098/2011, Rvp 1099/2011 a Rvp 1102/2011 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1071/2011.

2. Sťažnosti spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 9. mája 2011 a 10. mája 2011 doručené sťažnosti spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Mgr. J. H., vedené pod sp. zn. Rvp 1071/2011, Rvp 1088/2011, Rvp 1090/2011, Rvp 1094/2011, Rvp 1095/2011, Rvp 1097/2011, Rvp 1098/2011, Rvp 1099/2011 a Rvp 1102/2011, ktorými namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 CoE/27/2011-31 zo 7. februára 2011, č. k. 13 CoE/42/2011-38 zo 17. februára 2011, sp. zn. 41 CoE/124/2010 z 26. januára 2011, sp. zn. 41 CoE/99/2010 z 25. januára 2011, č. k. 43 CoE/123/2010-32 z 26. januára 2011, č. k. 1 CoE/109/2010-30 z 21. decembra 2010, č. k. 13 CoE/41/2011-46 zo 17. februára 2011, č. k. 15 CoE/407/2010-31 z 19. januára 2011 a č. k. 13 CoE/18/2011-53 z 3. februára 2011.

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmlúv o úvere (ďalej len „zmluvy“) uzavretých 26. augusta 2008, 26. marca 2008, 30. septembra 2005, 9. septembra 2008, 18. júna 2008, 9. júna 2008, 4. júla 2008, 24. októbra 2008 a 15. februára 2008 poskytla fyzickým osobám (dlžníkom) úvery v sumách 464,71 €, 531,10 €, 265,55 €, 663,88 €, 1 327,76 €, resp. 365,13 €, ktoré boli povinné vrátiť spolu s ďalšími poplatkami v dohodnutých splátkach. Keďže dlžníci neuhradili niekoľko po sebe idúcich splátok, sťažovateľka v súlade s rozhodcovskou dohodou uzatvorenou medzi ňou a dlžníkmi začala rozhodcovské konania pred rozhodcovským súdom. Na základe vykonateľných rozhodcovských nálezov rozhodcovského súdu boli pred súdnymi

exekútormi spísané návrhy na vykonanie exekúcií a súdni exekútori po udelení poverení Okresným súdom Lučenec (ďalej len „okresný súd“) začali nútený výkon rozhodnutí, t. j. exekúcie.

Okresný súd z vlastného podnetu uzneseniami č. k. 8 Er/1130/2009-19 z 15. októbra 2010, č. k. 10 Er/729/2009-21 z 27. októbra 2010, č. k. 12 Er/713/2006-27 z 21. októbra 2010, č. k. 10 Er/163/2010-19 z 15. októbra 2010, č. k. 10 Er/300/2009-19 z 15. októbra 2010, č. k. 8 Er/1113/2009-19 z 28. októbra 2010, č. k. 10 Er/705/2009-21 z 27. októbra 2010, č. k. 6 Er/1212/2009-19 z 29. septembra 2010 a č. k. 9 Er/475/2009-41 z 3. novembra 2010 exekúcie (okrem jedného prípadu) vyhlásil za neprípustné a zastavil ich. Na základe odvolaní podaných sťažovateľkou krajský súd napádanými uzneseniami prvostupňové uznesenia ako vecne a právne správne potvrdil.

Sťažovateľka ďalej uviedla:

„Ako vyplýva z vyššie uvedeného skutkového stavu okresný súd vydal poverenie, t. j. riadne preskúmal exekučný titul pred vydaním poverenia na zahájenie exekúcie. Týmto svojím postupom okresným súd vytvoril sťažovateľovi i povinnému právnu istotu a súčasne legitímne očakávanie sťažovateľa užívať svoj majetok – pohľadávku posilnenú ochranou súdom v rámci dozoru nad núteným výkonom práva, tzv. exekúciou voči majetku povinného.

Následne okresný súd z vlastného podnetu, t. j. bez podnetu exekútora, sťažovateľa alebo povinného, zahájil konanie na zastavenie exekúcie, pričom pred zahájením tohto konania neposkytol účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie...

Domnievame sa, že cieľom oprávnenia súdu zahájiť konanie na zastavenie exekúcie bez návrhu vyplývajúce z príslušných ustanovení exekučného poriadku je chrániť verejný záujem ochraňujúci účastníkov exekúcie pred nezákonnou činnosťou exekútora v exekučnom konaní. Účelom tohto oprávnenia súdu zahájiť konanie na zastavenie exekúcie bez návrhu nemohlo byť oprávnenie takéhoto súdu nahradiť vôľu oprávneného alebo povinného v exekučnom konaní, keďže obe strany majú exekučným poriadkom garantované rovné postavenie, t. j. povinný mohol zahájiť toto konanie na zastavenie exekúcie na svoj návrh a nebolo potreba, aby súd konanie zahajoval bez návrhu.

V tomto prípade okresný súd ani krajský súd neidentifikovali ochraňovaný verejný záujem, ktorý by bol akokoľvek nadradený verejnému záujmu zachovania rovnosti práv účastníkov v exekučnom konaní, čo spôsobuje protiprávnosť zahájenia konania súdom bez návrhu.

Ďalším porušením práva sťažovateľa okresným súdom a krajským súdom v priebehu konania na zastavenie exekúcie, vyplývajúce z odôvodnenia predmetných rozhodnutí, je vykonanie dokazovania z vlastného podnetu a bez znalosti vôle účastníkov konania, a to opätovným preskúmaním exekučného titulu a súvisiacich dokladov najmä predmetnej zmluvy o úvere. V priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie zastaviť exekúciu. Táto skutočnosť je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy.

Dokonca samotné vykonanie dokazovania bez vyjadrenia účastníkov môže byť kontradiktórne k vôli týchto účastníkov, kedy napr. povinný si je vedomý a má záujem plniť si svoje povinnosti voči sťažovateľovi formou núteného výkonu práva, t. j. exekúcie, ale súd týmto konaním na zastavenie exekúcie bez návrhu a dokazovania toto právo bez znalosti vôle povinnému odoberie a exekúciu zastaví ako v tomto prípade pričom, ale povinnosť dlžníka plniť zostáva zachovaná spolu s povinnosťou hrať príslušenstvo a istinu tejto pohľadávky, čím sa zvyšuje celkový záväzok povinného.

Na záver okresný súd a krajský súd svojím rozhodnutím zlomil právnu istotu účastníkov exekúcie, teda povinného a aj sťažovateľa a aj ich oprávnené očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie bez splnenia zákonných povinností a porušením základných práv a slobôd ako sú popísané vyššie.

V nadväznosti na porušenie práva na spravodlivý proces krajský súd porušil svojím rozhodnutím právoplatne zastaviť exekučné konania voči povinnému aj práva sťažovateľa pokojne užívať svoj majetok.“

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že napádanými uzneseniami krajského súdu bolo porušené jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, aby uvedené uznesenia zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie

konanie. Sťažovateľka taktiež žiadala priznať primerané finančné zadost'učinenie, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

1. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkove spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1071/2011, Rvp 1088/2011, Rvp 1090/2011, Rvp 1094/2011, Rvp 1095/2011, Rvp 1097/2011, Rvp 1098/2011, Rvp 1099/2011 a Rvp 1102/2011 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy o spojení sťažností na spoločné konanie (bod 1 výroku uznesenia).

2. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 299/07).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uzneseniami krajského súdu č. k. 1 CoE/27/2011-31 zo 7. februára 2011, č. k. 13 CoE/42/2011-38 zo 17. februára 2011, sp. zn. 41 CoE/124/2010 z 26. januára 2011, sp. zn. 41 CoE/99/2010 z 25. januára 2011, č. k. 43 CoE/123/2010-32 z 26. januára 2011, č. k. 1 CoE/109/2010-30 z 21. decembra 2010, č. k. 13 CoE/41/2011-46 zo 17. februára 2011, č. k. 15 CoE/407/2010-31 z 19. januára 2011 a č. k. 13 CoE/18/2011-53 z 3. februára 2011, ktorými potvrdil uznesenia okresného súdu o zastavení exekúcií, resp. aj o ich vyhlásení za neprípustné z dôvodov (v jednotlivých rozhodnutiach modifikovaných podobne), že rozhodcovská doložka „*nenapĺňa záujem na ochrane spotrebiteľa, ... spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a ako taká je teda... neplatná, ... spôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach medzi spotrebiteľom a dodávateľom v neprospech spotrebiteľa a prieči sa aj dobrým mravom*“, resp. „*predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je od počiatku neplatná*“, a teda rozhodcovské rozsudky nie sú spôsobilými exekučnými titulmi.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Ústavný súd v danom prípade považoval za významné vyriešiť zásadný problém sťažovateľky, a teda či krajský súd rozhodujúci v rámci exekučného konania o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bola exekúcia zastavená, mal právomoc skúmať prípustnosť exekúcie z hľadiska relevantnosti exekučného titulu (rozhodcovského rozsudku).

Podľa § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne upravuje Exekučný poriadok, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne daný. Z uvedeného je potrebné vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex offio skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Je preto ústavne akceptovateľný právny názor krajského súdu (aj okresného súdu), že ak neexistuje relevantné rozhodnutie (rozhodcovský rozsudok), ktoré by bolo spôsobilé byť exekučným titulom, exekúcia je neprípustná, čo je dôvod na vyhlásenie exekúcie za neprípustnú a na zastavenie exekučného konania.

Ústavný súd taktiež poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 2007 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 a publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“

S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a na odôvodnenie napadnutých rozhodnutí krajského súdu (aj okresného súdu), ako aj s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

Totožný záver prijal ústavný súd aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, pretože absencia porušenia princípov spravodlivého súdneho konania vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv sťažovateľky hmotnoprávneho charakteru, medzi ktoré toto právo nepochybne patrí (obdobne napr. III. ÚS 27/08).

Vzhľadom na odmietnutie sťažností pre zjavnú neopodstatnenosť (bod 2 výroku uznesenia) ústavný súd o ďalších nárokoch sťažovateľky v nich uplatnených nerozhodoval a nepovažoval za potrebné osobitne reagovať na dôvody nepodania dovolania sťažovateľkou najvyššiemu súdu, ako ich uviedla vo svojich sťažnostiach.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2011